

UDSKRIFT

af

Arbejdsrettens dom af 24.august 2007

i sag nr. A2007.293:

*Dansk Arbejdsgiverforening
for
Grafisk Arbejdsgiverforening
for
Aller Press A/S
(advokat Helge Werner)*

mod

*Dansk Journalistforbund
og
DM fagforeningen for højtuddannede
(advokat Nina Wedsted)*

Dommere: Børge Dahl (formand), Lene Pagter Kristensen (næstformand) og Niels Waage (næstformand).

Sagen drejer sig om lovligheden af et blokadevarsel afgivet af et fagforbund med henblik på at opnå overenskomst for medlemmer, der arbejder på freelance basis i en medievirksomhed.

Påstande

Klager, Dansk Arbejdsgiverforening for Grafisk Arbejdsgiverforening for Aller Press A/S, har nedlagt følgende påstande:

1. Det af Dansk Journalistforbund afgivne ”Blokadevarsel vedrørende freelance arbejde for Aller Press A/S” af 26. februar 2007 er ulovligt og skal tilbagekaldes af forbundet.
2. Dansk Journalistforbund har i strid med de mellem forbundet og Aller Press A/S gældende aftaler opfordret sine medlemmer til at iværksætte en overenskomststridig arbejdsvægring.
3. Dansk Journalistforbund betaler til Dansk Arbejdsgiverforening en efter Arbejdsrettens skøn fastsat bod.
4. Det af DM fagforeningen for højtuddannede afgivne ”Sympatiblokadevarsel vedrørende freelance arbejde for Aller Press A/S” af 6. marts 2007 er ulovligt og skal tilbagekaldes af fagforeningen.

De indklagede, Dansk Journalistforbund og DM fagforeningen for højtuddannede, har påstået frifindelse.

Sagsfremstilling

Konfliktvarslet og dets baggrund

Ved brev af 10. januar 2007 rettede Aller Press A/S henvendelse til alle freelance medarbejdere, herunder medlemmer af Dansk Journalistforbund, med tilknytning til Aller Press A/S. I brevet hedder det bl.a.:

”Med denne ændring i mediebilledet har vi behov for nye, klare retningslinier og spilleregler for vores indhold, og en ny aftale med vores indholdsleverandører er blevet nødvendig. Vi har derfor udarbejdet vedlagte kontrakt, som jeg vil bede dig om at underskrive.

Kontrakten angiver, at vi vil forsøge at afsætte dit materiale til andre medier via All Over Press, der er repræsenteret med egne salgskontorer i hele Norden og Baltikum, samt via et

netværk af bureauer i resten af verden. Den indtægt, der måtte komme fra salget af dit materiale til parter uden for Aller koncernen, skal du selvfølgelig have del i. ...

Med din underskrift overdrager du rettighederne til dit redaktionelle materiale til Aller Press A/S, som herefter er berettiget til, at anvende materialet på alle eksisterende eller fremtidige platforme og distributionsformer, herunder i andre blade inden for Aller koncernen. Aller Press A/S er naturligvis forpligtet til, i henhold til Ophavsretslovens § 3, at være tro mod dit oprindelige materiale, og vi vil selvfølgelig respektere de aftaler, du måtte have indgået med kilderne for at få materialet lavet.

...

For en god ordens skyld skal jeg gøre opmærksom på, at hvis du allerede har en skriftlig leveranceaftale med Aller, erstattes den af den nye kontrakt pr. 1. februar 2007, eller opsiges med 3 måneders varsel til udløb den 30. april 2007."

Brevet var vedlagt "Vilkår for levering af redaktionelt materiale til Aller Press A/S", hvori bl. a. er anført:

"Mellem [navn] ("Leverandøren") og Aller Press A/S... ("Aller") er der d.d. indgået aftale om de vilkår, der skal være gældende vedrørende levering af redaktionelt materiale fra Leverandøren til Aller

Redaktionelt materiale

Aftalen omfatter alt redaktionelt stof. Ved redaktionelt materiale forstås eksempelvis, men ikke begrænset til, tekst, billeder, levende billeder, speak, grafik og illustrationer.

...

Rettigheder

Leverandøren overdrager alle sine rettigheder til Aller. Overdragelsen er tidsubegrænset og giver Aller en uindskrænket ret til såvel i indland som udland at udnytte og genbenytte redaktionelt materiale i alle medier, det være sig pt. kendte som ukendte medieformer, herunder – men ikke begrænset til – trykte medier, digitale medier og elektroniske medier. Aller kan ligeledes bruge det redaktionelle materiale til reklameformål og markedsføring i forbindelse med det redaktionelle produkt, andre redaktionelle produkter og Aller koncernen i almindelighed

såvel på forbrugermarkedet som overfor annoncører og andre interessenter i forhold til Aller koncernen.

Aller er berettiget til under respekt af bestemmelsen i ophavsretslovens § 3 at foretage redigering og journalistisk bearbejdning af redaktionelt materiale, i det omfang dette efter Allers skøn er nødvendigt af hensyn til udnyttelsen af de overdragne rettigheder.

Videreoverdragelse af rettigheder

Aller kan vederlagsfrit overdrage samtlige Leverandørens rettigheder til virksomheder under Carl Allers Etablissement A/S.

Ved virksomheder under Carl Allers Etablissement A/S forstås selskaber – i ind- og udland hvoraf mindst 50 % ejes direkte eller indirekte af Carl Allers Etablissement A/S. Til Carl Allers Etablissement A/S regnes endvidere de til enhver tid værende medievirksomheder, hvorved Carl Allers Etablissement A/S har indgået et fast forretningsmæssigt samarbejde eller har etableret en strategisk alliance.

Videresalg af rettigheder

Aller er berettiget til at sælge Leverandørens rettigheder til tredjemand, idet der dog ved salg uden for Carl Allers Etablissement A/S skal beregnes et vederlag til Leverandøren af netto-salgsprisen.”

Dansk Journalistforbund søgte herefter at opnå overenskomst for freelance arbejde hos Aller Press A/S. Da der ikke efter forhandling kunne opnås enighed herom, sendte Dansk Journalistforbund 26. februar 2007 sålydende blokadevarsel vedrørende freelance arbejde for Aller Press A/S til Grafisk Arbejdsgiverforening og Aller Press A/S:

”Blokadevarsel vedrørende freelance arbejde for Aller Press A/S

Dansk Journalistforbund har som bekendt forsøgt at opnå en overenskomst eller anden kollektiv aftale for freelance arbejde for Aller Press A/S, herunder om vilkårene for ophavsretlig videreudnyttelse. Desværre har der ikke kunnet opnås enighed herom.

Til støtte for det rimelige i kravet om en kollektiv aftale for journalistisk arbejde udført i freelance, herunder om vilkår for videreudnyttelse af det freelance producerede stof, skal følgende forhold fremføres:

- Dansk Journalistforbund har i en årrække haft overenskomst med Aller Press A/S for fastansatte journalister samt i øvrigt en nylig indgået, men af Aller Press A/S opsagt særskilt aftale for freelancearbejdende fotografer. Da en stor del af det journalistiske arbejde for Aller Press A/S udføres af freelancearbejdende medlemmer af Dansk Journalistforbund, og da der ikke har kunnet opnås et resultat i forbindelse med forhandlingerne om de forringelser, man ensidigt fra Aller Press A/S' side har dikteret overfor denne gruppe, ønsker Dansk Journalistforbund, at der indgås en overenskomst eller anden kollektiv aftale også for freelancegruppen.
- De vilkårsændringer, som Aller Press A/S ensidigt har præsenteret de freelancearbejdende journalistiske medlemmer for, betyder væsentlige forringelser i forhold til hidtil, idet de nye vilkår indebærer en særdeles vidtgående overdragelse af ophavsretlige udnyttelsesrettigheder uden økonomisk kompensation og uden tilstrækkelige muligheder for etiske forbehold i forbindelse med videreudnyttelse af stoffet.
- De berørte freelancere udfører arbejde af samme karakter og på samme måde, som de fastansatte og overenskomstdækkede kolleger på Aller Press A/S, men har – i sagens natur – en anderledes disponeret arbejdstid og en opgavebestemt arbejdsform.
- Freelancearbejdende har – på linie med fastansatte – en stor interesse i at kunne sikre sig en vederlæggelse af deres arbejde, der gør dem i stand til at sikre sig f.eks. pension, løn under sygdom m.v. Det er også et mål, at de freelancearbejdendes ansættelsesvilkår samlet set ikke kan blive ringere end de vilkår, der er gældende for en fastansat journalistisk medarbejder på Aller Press A/S.
- Dansk Journalistforbund har i øvrigt indgået kollektive overenskomster og andre kollektive aftaler for freelancearbejdende medlemmer med en række arbejdsgivere, ligesom Dansk Journalistforbund har haft en kollektiv aftale for freelance fotografering med Aller

Press A/S, der dog ikke nåede at virke, inden den i december [2006] blev opsagt af Aller Press A/S.

Dansk Journalistforbund skal på den baggrund varsle blokade mod Aller Press A/S for det ikke-overenskomstdækkede lønmodtagerarbejde, med henblik på opnåelse af overenskomst eller anden kollektiv aftale for freelancere.

Arbejdsopgaver i freelance, der svarer til de opgaver, som løses af de fastansatte medlemmer på overenskomsten mellem Dansk Journalistforbund og Aller Press A/S, vil således ikke efter blokadens start blive udført af medlemmer af Dansk Journalistforbund.

Blokadevarslet omfatter den gruppe af freelance medlemmer af Dansk Journalistforbund, som er potentielle aftagere af freelance arbejdet på lønmodtagervilkår. Undtaget fra blokadevarslet er freelance medlemmer, der vil udføre arbejde som selvstændige erhvervsdrivende.

For at undgå, at varslet utilsigtet får virkning for arbejde udført af selvstændige erhvervsdrivende, opfordres samtlige freelancere i det brev, hvori de orienteres om blokadevarslet og dets virkning for dem, til at læse vejledningen for selvstændig virksomhed, der kan hentes fra Journalisternes A-kasses område på www.journalistforbundet.dk. Af retningslinierne fremgår det med størst mulig tydelighed, hvornår man som freelancer anses for at drive selvstændig virksomhed. Det siger sig selv, at freelancere, der udfører arbejdet i selskabsnavn, ikke er omfattet af blokadevarslet.

Blokaden varsles med en måned til iværksættelse den 1. april 2007.”

Dansk Journalistforbund sendte kopi af blokadevarslet til Forligsinstitutionen og Konkurrencestyrelsen.

Samme dag som blokadevarslet blev afgivet – den 26. februar 2007 – udsendte Dansk Journalistforbund et brev, der var stilet til freelancere, der arbejder for Aller Press A/S, medlemmer af Free-

lanceGruppen i DJ og andre DJ-medlemmer, der potentielt kan udføre lønmodtagerarbejde i freelance for Aller Press A/S. I brevet hedder det bl.a.:

”Blokade mod freelance lønmodtagerarbejde for Aller Press A/S

...

Dansk Journalistforbund har varslet blokade af freelance lønmodtagerarbejde overfor Aller Press A/S. Blokade er varslet med virkning fra og med d. 1. april 2007.

Blokaden betyder, at medlemmer af Dansk Journalistforbund (DJ) med virkning pr. 1. april 2007 ikke må udføre freelance lønmodtagerarbejde for Aller Press A/S.

...

Det betyder, at DJ-medlemmer med virkning fra 1. april 2007 ikke må udføre redaktionelt lønmodtagerarbejde, som svarer til det arbejde, der er omfattet af overenskomsten mellem Dansk Journalistforbund og Aller Press A/S (men ikke omfattet af denne), i freelance for Aller Press A/S.

Blokaden forhindrer ikke selvstændige erhvervsdrivende, f.eks. kommunikationsfirmaer m.fl. i at levere andre ydelser til Aller Press A/S, uanset eventuelt medlemskab af DJ...”

Ved brev af 27. februar 2007 protesterede Dansk Arbejdsgiverforening over for Dansk Journalistforbund mod lovligheden af det afgivne blokadevarsel ”allerede fordi det arbejde, der ønskes overenskomstdækket ikke udføres af lønmodtagere, men derimod af selvstændige erhvervsdrivende. ” I brevet opfordrede Dansk Arbejdsgiverforening Dansk Journalistforbund til at tilbagekalde blokadevarslet.

Ved brev af 5. marts 2007 om ”Konsekvenser af DJ’s blokade af freelance lønarbejde for Aller Press A/S pr. 1. april 2007” udsendte Dansk Journalistforbund til medlemmer omfattet af forbun-

dets overenskomst med Aller Press A/S, jf. nedenfor, en instruks om, hvorledes de skulle forholde sig under konflikten. Det hedder i instruksen bl.a.:

”Hvad du må og ikke må under freelanceblokaden mod Aller Press A/S pr. 1. april 2007

Som ansat på overenskomsten mellem DJ og Aller Press A/S

Du skal fortsætte med at udføre dit sædvanlige arbejde, men for alle gælder det:

- Du må ikke udføre arbejde, der ellers skulle udføres af en freelancer
- Du må heller ikke hjælpe bladet med at skaffe erstatningsstof fra freelancere, der ikke er medlemmer af Dansk Journalistforbund

Blokaden forhindrer ikke selvstændige erhvervsdrivende, f.eks. kommunikationsfirmaer m.fl. i at levere ydelser til Aller Press A/S, som ikke svarer til det lønarbejde, der udføres på overenskomsten. Forekommer der misbrug, eller er du i tvivl, skal du straks rette henvendelse til DJ

For dig som er skrivende journalist:

- Du må ikke skrive en fast artikel, f.eks. en klumme, en anmeldelse eller en brevkasse, som normalt skrives af en af bladets freelancere
- Du må ikke skrive en artikel, som skal bringes i stedet for en fast artikel skrevet af en freelancer
- Du må gerne skrive artikler, der lejlighedsvis bruges som erstatning for freelancers arbejde, hvis bare det er stof, du plejer at skrive

For dig der er redaktionssekretær:

- Du må ikke videreforarbejde en artikel, som er skrevet af en uorganiseret freelancer, og som skal erstatte en konfliktramt freelancers stof. Du må ikke indholdsredigere artiklen, og du må ikke sideredigere eller layoute en side, som artiklen skal bringes på

- Du må ikke anvende stof fra bureauer eller andre blade i Carl Allers Etablissement, hvis det skal erstatte en konfliktramt freelancers stof
- Du må gerne redigere stof fra uorganiserede freelancere, hvis bare det er stof som bladet plejer at modtage

For dig som er fotograf, tegner, layouter eller billedredaktør gælder:

- Du må ikke påtage dig foto- eller illustrations- eller layout opgaver, som hidtil fast er løst af freelancere
- Du må ikke videreformidle/videreforarbejde fotografier eller illustrationer, som er udført af en uorganiseret freelancer, og som skal erstatte konfliktramte foto/illustrationer
- Du må ikke anvende fotos/illustrationer fra bureauer eller andre blade i Carl Allers Etablissement i videre omfang end normalt, hvis de skal erstatte en konfliktramt freelancers stof
- Du må gerne bruge fotos/illustrationer fra uorganiserede freelancere, hvis det er fotos/illustrationer som bladet plejer at modtage

...”

Konkurrencestyrelsen skrev den 6. marts 2007 således til Dansk Journalistforbund:

”Blokadevarsel vedrørende freelancearbejde for Aller Press A/S

Dansk Journalistforbund har den 27. februar 2007 fremsendt kopi af blokadevarsel vedrørende freelancearbejde for Aller Press A/S. Blokadevarslet er fremsendt til styrelsen til orientering.

Konkurrencestyrelsen skal hermed bekræfte modtagelsen af det fremsendte samt tilføje, at styrelsen forudsætter, at en eventuel blokade i overensstemmelse med Konkurrenceankenævnets praksis ikke kommer til at omfatte freelancearbejdende medlemmer af Dansk Journalistforbund, som udfører arbejde som selvstændige erhvervsdrivende.”

Ved brev af 6. marts 2007 til Grafisk Arbejdsgiverforening og Aller Press A/S varslede DM fagforeningen for højtuddannede sympatiblokade, der ligesom den af Dansk Journalistforbund varslede blokade skulle træde i kraft den 1. april 2007. Dansk Arbejdsgiverforening protesterede herimod ved brev af 13. marts 2007.

Der blev afholdt fællesmøde mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Dansk Journalistforbund den 23. marts 2007. Det hedder i fællesmødereferatet bl.a.:

”Fra arbejdsgiverside var man af den opfattelse, at det afgivne blokadevarsel er ulovligt, og man opfordrede forbundet til at tilbagekalde dette. Man var endvidere af den opfattelse, at forbundets meddelelse af 5. marts 2007 til de af forbundets medlemmer, der er omfattet af den bestående overenskomst med Aller Press A/S, har karakter af et uvarslet og ulovligt kampskridt i form af en opfordring til overenskomststridig arbejdsvægring. Man opfordrede forbundet til at tilbagekalde og berigtige meddelelsen.

Fra arbejdstagerside fastholdt man, at det afgivne blokadevarsel er lovligt. Under den forudsætning, at arbejdsgiversiden indbringer spørgsmålet om lovligheden af blokadevarslet for Arbejdsretten som hastesag, erklærede man sig dog villig til at udskyde iværksættelsen af den varslede konflikt indtil 5 dage efter Arbejdsrettens afgørelse i sagen foreligger. Man afviste at meddelelsen af 5. marts 2007 har karakter af et uvarslet og ulovligt kampskridt.

Fra arbejdsgiverside gav man tilsagn om at indbringe sagen for Arbejdsretten som hastesag torsdag den 12. april 2007.”

Sagen blev indbragt for Arbejdsretten ved klageskrift af 10. april 2007.

Det fremgår af Dansk Journalistforbunds svarskrift, at blokaden i overensstemmelse med tilkendegivelsen på fællesmødet den 23. marts 2007 er udskudt indtil fem dage efter, at Arbejdsrettens afgørelse foreligger.

Dansk Journalistforbunds overenskomster og strategier for freelancere

Der er under sagen fremlagt en overenskomst mellem Dansk Journalistforbund og Aller Press A/S indgået for perioden 1. marts 2004 til 28. februar 2007 ”for de hos Aller Press A/S fastansatte journalistiske medarbejdere (journalister, pressefotografer og layout-medarbejdere, beskæftiget med journalistisk layout af redaktionelt tekst og billeder)”.

Protokollat 2 til overenskomsten er sålydende:

”Protokollat 2 om freelancespørgsmål

Tillidsrepræsentanten kan på eget initiativ få indsigt i omfanget af og udviklingen i bladets freelanceforbrug, karakteren af de generelle forhold for freelancere og honorarniveauet for freelanceleverancer, og kan i øvrigt rejse spørgsmål om freelancers forhold, når det gælder freelancere, der i mere end enkeltstående tilfælde leverer stof til bladet, og som er medlemmer af Dansk Journalistforbund. Personaleledelsen og fællestillidsrepræsentanten fastlægger i fællesskab de nærmere procedurer for praktisering af ovenstående bestemmelse.”

I en aftale – tilknyttet overenskomsten – om videreudnyttelse af rettigheder hedder det bl.a.:

”Videreudnyttelsesaftale Aller Press A/S

Mellem Aller Press A/S og Dansk Journalistforbund er der indgået følgende aftale om brug af tjenstligt redaktionelt stof.

§ 1 Aftalens dækningsområde

Aftalen omfatter alt redaktionelt stof, herunder materiale fra Allers TV Redaktion og billeder, fremstillet af redaktionelle medarbejdere ansat i henhold til overenskomsten mellem Aller Press A/S og Dansk Journalistforbund ...

Stk. 3. Stof, leveret i freelance, er ikke omfattet. For sådanne leverancer indgås individuelle aftaler.”

På Dansk Journalistforbunds hjemmeside findes en omtale af forbundets freelancestrategi en strategi, som forbundet har haft siden 1990'erne hvori det bl. a. hedder:

”... Strategien gælder både de freelancere og andre løst ansatte, der arbejder på lønmodtager-vilkår og de, der arbejder som selvstændige erhvervsdrivende.

1. Hovedformålene med DJs freelance strategi er

- 1) at styrke freelancerne i forhandlingerne om deres honorar og øvrige vilkår.
- 2) at styrke freelancere i forhandlingerne om deres ophavsrettigheder og om betaling for vide-reudnyttelse.
- 3) at forbedre vilkårene på arbejdsmarkedet for freelancere generelt – også for freelancere, der er selvstændig erhvervsdrivende.
- 4) at beskytte de ansatte imod undergravning af deres overenskomster og/eller vilkår, når virksomhederne bruger freelance arbejdskraft.

2. Midlerne til at nå målene er

- a) en stærk organisering af alle typer af freelancere (lønmodtager- og selvstændige erhvervsdrivende freelancere, fastlancere, projektansatte freelancere m.fl.)
- b) et tæt samarbejde med FreelanceGruppen og øvrige specialgrupper i DJ, der har freelancere som medlemmer

c) et tæt samarbejde mellem freelancerne, tillidsrepræsentanterne på DJs arbejdspladser og DJs faglige afdeling.

d) at arbejde for kollektiv forhandlingsret for freelancere og indgåelse af kollektive overenskomster og rettighedsaftaler for freelancere, hvor muligt.

...

3. Andre vejledende principper

...

TR for ansatte skal kunne forhandle for og få oplysninger om freelancere

TR skal have ret til at repræsentere freelancere i forhandlinger overfor ledelsen og skal have ret til at modtage oplysninger om virksomhedens freelancere og omfanget af og vilkårene for freelancearbejdet, hvad enten dette udføres på lønmodtagervilkår eller som selvstændige erhvervsdrivende. (Find den relevante TR på DJs web).

Freelancere, der arbejder som ansatte skal omfattes af overenskomsten

Selvom man opfatter sig selv som freelancer og kalder sig freelancer, må man tåle at blive omfattet af overenskomsten, hvis man udfører det samme arbejde side om side med de fast ansatte på arbejdspladsen og bliver ansat til at arbejde i en måned eller mere.

Plads til både lønmodtager freelancerne og de selvstændige freelancere

DJ har givet det høj prioritet også at være forbund for selvstændige erhvervsdrivende freelancere. Grænsen mellem selvstændige og lønmodtager freelancere er mere flydende end nogen sinde, bl.a. fordi det er blevet almindeligt, at ansatte også arbejder fra hjemmet. DJs freelance strategi er fastlagt, så den tager højde for alle typer af freelancere, uden at det sker på bekostning af den ene eller den anden gruppe eller på bekostning af DJs overenskomster for ansatte og de overordnede faglige mål. Det er måden og under hvilke omstændigheder, et stykke arbejde udføres på, der afgør efter hvilke love, regler og overenskomster, det skal honoreres efter.”

Dansk Journalistforbunds hjemmeside indeholder endvidere bl. a. følgende:

”Konkurrenceret

Konkurrenceloven forbyder selvstændigt erhvervsdrivende at aftale fælles priser og vilkår, der skal anvendes over for kunderne. Det skyldes, at sådanne fælles prislistes anses for at være skadelige for den frie konkurrence.

...

DJ er derfor af den opfattelse, at forbundet har ret til at sende et blokadevarsel til alle sine freelancemedlemmer, herunder selvstændige erhvervsdrivende, så længe det er tydeliggjort, at blokadevarslet alene forbyder dem at tage freelancearbejde på lønmodtagervilkår.

Blokadevarslet kan både sendes på de områder, hvor DJ har kollektive overenskomster for freelancere og har vanskeligheder ved at få dem fornyet på rimelige vilkår, og på områder, hvor blokaden vil have til formål at opnå en overenskomst for freelancere.

Det er helt afgørende for DJ at kunne forbyde selvstændige erhvervsdrivende freelancere at tage freelancearbejde på lønmodtagervilkår, som er omfattet af blokadevarsel. Det skyldes, at cirka 50 % af de freelancere, der tager arbejde på freelanceoverenskomsterne, og som behandles som lønmodtagere, mens de gør det, registreres som selvstændige erhvervsdrivende hos skattevæsenet.”

Dansk Journalistforbund har oplyst, at forbundet vedrørende freelance arbejde har indgået 34 overenskomster, lokalaftaler, freelanceaftaler eller lignende.

Af en i september 2006 udarbejdet lønstatistik for freelancere, der er medlemmer af Dansk Journalistforbund, for indkomståret 2005 fremgår, at man pr. 11. juni 2006 havde registreret 1810 freelancere. Blandt disse havde man udsendt spørgeskemaer til 1489, hvoraf 27 % havde svaret på undersøgelsen. Heraf betragtede 38,1 % sig som lønmodtagere, 44,8 % som selvstændige og 17,1 % som skattemæssigt selvstændige med lønmodtagerindtægter eller lønmodtagere med selvstændigt bierhverv.

En støtteerklæring af 4. juni 2007 til Dansk Journalistforbunds blokadevarsel mod Aller Press A/S underskrevet af 42 andre faglige organisationer er sålydende:

”Støtteerklæring til DJs blokadevarsel mod Aller A/S fra andre organisationer

De underskrevne organisationer, som alle repræsenterer freelancere, der som engagementsansatte kunstnere eller freelanceskabere af ophavsretligt beskyttet indhold i øvrigt, oplever problemer af samme karakter, som i den aktuelle sag, skal hermed udtrykke deres støtte til de synspunkter og anbringender, der af Dansk Journalistforbund er fremført til støtte for lovligheden af blokadevarslet mod freelancearbejde på lønmodtagervilkår for Aller Press A/S.

Det er vanskeligt for freelancere og engagementsansatte (af nogle også kaldet ”den tredje gruppe”) at manøvrere på arbejdsmarkedet, fordi deres arbejdsvilkår er atypiske i forhold til de traditionelle og fast definerede grupper af henholdsvis ansatte og selvstændige erhvervsdrivende.

Dansk Journalistforbunds blokadevarsel forholder sig loyalt til gældende arbejdsretlige grundsætninger og regler. Lønmodtagerfreelancerne, der arbejder for Aller Press A/S, har en åbenbar og rimelig faglig interesse i at opnå en kollektivt forhandlet aftale.

Det kollektive kampskridt, der følger forgæves forhandlingsforsøg med Aller Press A/S, er et passende svar på Aller Press A/S’s masseudmelding af ensidigt fastsatte og stærkt forringende vilkår.

Hvis et blokadevarsel, som det foreliggende, ikke kan anerkendes som lovligt, vil det i realiteten betyde, at freelancere, der arbejder på lønmodtagervilkår, er frataget muligheden for at anvende de kollektive kampskridt, der står til rådighed for alle andre lønmodtagere på arbejdsmarkedet.

Selvom der er forskelle på kunstnerorganisationernes engagementsaftaler og de aftaler, der gør sig gældende på det journalistiske område, vil en afgørelse, der går Dansk Journalistforbund imod i denne sag, få stor negativ afsmittende virkning for alle andre faggrupper, der har et tilsvarende atypisk miks af ansættelses-, freelance- og engagementsvilkår.”

Afgørelser truffet af Konkurrenceankenævnet

Der er under sagen fremlagt en kendelse afsagt af Konkurrenceankenævnet den 27. april 1999. Ved kendelsen ophævedes en afgørelse truffet af Konkurrencerådet den 20. november 1997 om, at der skulle indledes forhandling i henhold til § 11 i den dagældende konkurrencelov med henblik på tilbagekaldelse af Dansk Journalistforbunds "Vejledende vilkår for freelance journalistik". Konkurrenceankenævnets begrundelse for afgørelsen er sålydende:

”Efter det oplyste må det lægges til grund, at et antal medlemmer af Dansk Journalistforbund præsterer journalistisk arbejde for medievirksomheder af samme karakter som disse virksomheders fastansatte medarbejdere, men på løsarbejdsvilkår, at sådant løsarbejde hos nogle virksomheder er dækket af særlige freelanceoverenskomster indgået med Dansk Journalistforbund, at forbundets "Vejledende vilkår for freelance journalistik" indeholder en vejledning vedrørende tilsvarende løsarbejdsopdrag, som ikke er dækket af en kollektiv overenskomst, med hensyn til vilkårene i individuelle aftaler herom, herunder navnlig om timelønssatser, og at vejledningen sigter mod løsarbejdsopdrag i ansættelsesforhold.

Den journalist, som udfører arbejde for en medievirksomhed af samme karakter som virksomhedens fastansatte medarbejdere, kan ikke – blot fordi arbejdet er opgavebestemt – anses for at udøve selvstændig erhvervsvirksomhed. Ligesom Dansk Journalistforbunds kollektive overenskomster vedrørende såkaldt freelancejournalistik må anses for at angå "løn- og arbejdsforhold", jf. den dagældende konkurrencelovs § 3, må forbundets modsvarende vejledning for tilsvarende løsarbejdsopdrag i ansættelsesforhold på ikke-overenskomstdækkede områder anses for at angå løn- og arbejdsforhold.

Den påklagede afgørelse havde derfor ikke hjemmel i den dagældende konkurrencelov og vil derfor være at ophæve...”

Der er endvidere fremlagt en kendelse afsagt af Konkurrenceankenævnet den 10. september 2003. Ved kendelsen ophævedes en afgørelse truffet af Konkurrencerådet den 30. januar 2002, hvorved det var blevet lagt til grund, at en af Dansk Journalistforbund påtænkt varsling af kollektive kampskridt bl.a. ville omfatte ”samme varierende – kreds af medlemmer”, som var omfattet af Konkur-

renceankenævnets kendelse af 27. april 1999. Det fremgår af Konkurrencerådets afgørelse, at Dansk Journalistforbund under sagen havde anført, at forbundets freelance medlemmer i realiteten kunne opdeles i 2 grupper: 1) De egentlige freelancere, der både opfatter sig selv som og handler som egentlige selvstændige erhvervsdrivende, og som ejer eller er medejere af et selskab eller deltager i et interessentskab, og 2) en gruppe, som DJ betegnede "den 3. gruppe", som også kalder sig freelancere og anvendes af medierne til at udføre de samme typer af opgaver som de fastansatte, og som bruges af medierne som stødpudearbejdskraft. Det var for denne gruppe, Dansk Journalistforbund ønskede at indgå freelanceoverenskomster. Ved afgørelsen af 30. januar 2002 havde Konkurrencerådet fundet, at indgåelse af kollektive overenskomster med medievirksomhederne for freelancere vedrørende betaling for udnyttelsen af freelancernes journalistiske arbejder, herunder evt. varsling og iværksættelse af kollektive kampskridt i form af blokade, måtte anses for at angå løn- og arbejdsforhold, jf. konkurrencelovens § 3, 1. pkt.

Konkurrenceankenævnets begrundelse for afgørelsen er sålydende:

"Dansk Journalistforbund har ... anført, at forbundet generelt ønsker at kunne varsle og iværksætte kollektive kampskridt over for medievirksomheder med henblik på at tvinge disse til at indgå kollektive overenskomster for de af forbundets freelancere, der må anses for omfattet af den såkaldte tredje gruppe. Det er imidlertid i Dansk Journalistforbunds anmeldelse af 2. november 2001 fremhævet, at "det allervæsentligste i denne forbindelse er anerkendelsen af, at freelancerne – lønmodtagergruppen sammen med gruppen af selvstændige – kan handle kollektivt ... uden at dette kan kaldes samordnet praksis i strid med konkurrenceloven". I brevet af 9. januar 2002 har forbundet begrænset anmeldelsen således, at "de selvstændige erhvervsdrivende, der både opfatter sig selv som og handler som egentligt selvstændige erhvervsdrivende, og som ejer eller er medejere af et selskab eller deltager i et interessentskab ... vil ikke blive omfattet af et eventuelt kollektivt kampskridt".

Det er ved den påklagede afgørelse antaget, at forbundets eventuelle varsling og iværksættelse af de således afgrænsede kollektive kampskridt vil være omfattet af konkurrencelovens § 3, 1. pkt.

Forbundets afgrænsning indebærer imidlertid, at den såkaldte tredje gruppe omfatter de selvstændige erhvervsdrivende, hvis erhvervsvirksomhed ikke udøves i selskabsregi, herunder i

interessentskabsform. En foreningsvedtagelse af en boykot i overensstemmelse med Konkurrencerådets afgørelse vil således omfatte selvstændige erhvervsdrivende. Ankenævnet finder ikke i ordlyden af, forarbejderne til eller praksis vedrørende konkurrencelovens § 3, 1. pkt., grundlag for at anse en sådan boykot for omfattet af denne bestemmelse. Det bemærkes herved, at Ankenævnets kendelse af 27. april 1999 angår en vejledning, som efter det i den sag oplyste antoges at angå vilkår for "løsarbejdsopdrag i ansættelsesforhold".

Forklaringer

Der er afgivet forklaringer af chefjurist Anne Louise Schelin, faglig konsulent Hans Jørgen Dybro, tillidsrepræsentant Bente Holm samt Kirsten Aarslev og Andrea Bak.

Anne Louise Schelin har forklaret bl.a., at hun er chefjurist i Dansk Journalistforbund, hvor hun har været ansat i 21 år.

Dansk Journalistforbund har godt 13.000 medlemmer, hvoraf ca. 9.700 er fuldtidsansatte. Omkring 2.600 er beskæftiget som freelancere – er løst ansatte på mange forskellige måder. Fordelingen mellem selvstændige erhvervsdrivende og freelance lønmodtagere ligger omkring 50-50.

Der er inden for branchen en lang tradition for freelancere. Fastansættelser blev først almindelige fra midten af 1950'erne, og især da de større mediehuse kom til i slutningen af 1960'erne. Man supplerer fastansættelser med løsere ansættelsesforhold for at sikre fleksibilitet, hvilket er et naturligt ønske fra såvel arbejdsgiver- som lønmodtagerside, da arbejdet kan være nichepræget, og freelancere kan være tilknyttet flere medier på samme tid.

Aller-koncernen har 220 fastansatte medlemmer af Dansk Journalistforbund, og deres arbejde er omfattet af overenskomsten. Hun skønner, at ikke under 200 medlemmer af Journalistforbundet

arbejder freelance for Aller. Aller har selv oplyst, at brevet af 10. januar 2007 blev sendt til 600-700 freelancere, hvoraf en stor gruppe dog tilhører andre forbund.

De vilkår, der var vedlagt brevet af 10. januar 2007, indebar voldsomme forringelser i forhold til de hidtil gældende vilkår, hvorefter der er betalt for at bruge det leverede materiale én gang, så videreudnyttelse har krævet aftale derom og typisk yderligere vederlag, f.eks. halvdelen af det oprindelige honorar. Efter de af Aller præsenterede betingelser skulle freelancerne acceptere, at leveret materiale frit kunne bruges inden for hele Aller-koncernen uden ekstra betaling og uden, at man havde fornødne kontrolmuligheder vedrørende kildebeskyttelse, troværdighed mv. på trods af, at journalister har et personligt etisk og medieretligt ansvar for det producerede stof. Journalistforbundet fik massive reaktioner på brevet og forsøgte at forhandle sig til en løsning med Aller. Da der ikke kunne opnås enighed, måtte forbundet gribe til kampskridt.

Hun har formuleret konfliktvarslet. Det er ikke meningen, at man skal sondre mellem "overenskomst" og "kollektiv aftale". Disse udtryk er synonyme, og udtrykket "kollektiv aftale" er alene anvendt, fordi der er arbejdsgivere, der ikke bryder sig om udtrykket "overenskomst". Blokadevarslet vedrører freelance lønmodtagerarbejde uden for overenskomsten mellem Dansk Journalistforbund og Aller, men arbejdet svarer til det arbejde, der ligger inden for overenskomsten. Varslet går ud på, at lønmodtagere ikke påtager sig konfliktramt arbejde. Selvstændige erhvervsdrivende vil ikke kunne påtage sig arbejdet på lønmodtagervilkår, men kan fortsat påtage sig opgaver på vilkår som selvstændige erhvervsdrivende. Der er ikke præcise grænser mellem freelance lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende, men hun har svært ved at se, at selvstændige erhvervsdrivende kan opfatte varslet som om, at de slet ikke må påtage sig arbejde for Aller. Dansk Journalistforbund har over for Konkurrencestyrelsen forpligtet sig til at komme med et klart budskab om, at konfliktvarslet ikke gælder i forhold til selvstændige erhvervsdrivende, og forbundet respekterer de regler, der gælder, selv om hun synes, det er et problem, at selvstændige erhvervsdrivende ikke har fri forhandlingsret.

Forbundet har ikke haft lige let ved at opnå overenskomster for freelancere, men det har ikke tidligere ført til konflikt. De første overenskomster for freelancere blev indgået med Danmarks Radio omkring 1970. I dag er forbundet part i 34 overenskomster for freelancere – en del af dem angår alene udnyttelsesretten. Der har også været indgået en kollektiv aftale med Aller vedrørende freelance fotografer. Denne blev dog opsagt af Aller, inden den nåede at træde i kraft.

Hans Jørgen Dybro har forklaret bl.a., at han siden 1999 har været faglig konsulent i Dansk Journalistforbund, hvor han bl.a. beskæftiger sig med freelancere.

Freelancere arbejder inden for et bredt spektrum af områder, såsom tekst, tegning, foto m.m. Nogle er freelancere, fordi de har svært ved at få et fast arbejde, mens andre foretrækker denne status frem for et ordinært fast ansættelsesforhold. Arbejds måden er imidlertid den samme som for fastansatte. Det er forskelligt, om det er freelanceren eller redaktionen, der tager initiativet til, at en artikel bliver skrevet, og sådan er det også for fastansatte.

Freelancere hos Aller er en noget broget skare. Nogle bliver aflønnet med A-indkomst og feriepenge, og nogle har en relativ tæt tilknytning til arbejdsgiveren, idet de har f.eks. kontor, dueslag og e-mailadresse hos Aller og deltager i redaktionsmøder og sociale arrangementer m.m. Tillidsrepræsentantens adgang til oplysninger og ret til indsigt i leveringsbetingelser og honorarniveauer for freelancere, som fremgår af protokollat 2 i overenskomsten mellem Dansk Journalistforbund og Aller, er indført for at beskytte de fastansatte. Det er en ret til oplysninger og ikke en ret til forhandling på vegne af freelancere.

Den aftale, som Aller sendte til freelancerne den 10. januar 2007 ville medføre, at freelancernes økonomi blev forringet ved, at der kunne ske videreudnyttelse uden yderligere honorering, og at freelancernes kontrolmuligheder blev forringet. Han har fra Aller fået oplyst, at aftalen berørte 700 freelancere, hvoraf mere end 200 er medlemmer af Dansk Journalistforbund.

Han har været med til indgå ca. 15 freelance overenskomster, herunder aftalen for freelance fotografer hos Aller. En freelance overenskomst indeholder typisk regler om honorering, levering, hastepgaver, ophavsret og videreudnyttelse. Forhandlingerne ender næsten altid med, at der bliver indgået en aftale, da begge parter har interesse heri. Der var under forhandlingerne om aftalen for freelance fotografer en vis modstand fra Aller, men man nåede til enighed.

Bente Holm har forklaret bl.a., at hun er fiktionsredaktør på Familie Journalen, hvor hun har været ansat siden 1992. Hun er medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem. Hun blev allerede kort tid efter ansættelsen tillidsrepræsentant for sine fastansatte kolleger og senere fællestillidsrepræsentant.

På Familie Journalen er der 2 fastansatte og ca. 35 freelancere. For 15 af disse er beskæftigelsen på Familie Journalen deres hovederhverv – resten arbejder mere for andre end for hende. En tegner har været freelancer på bladet gennem 35 år, og to forfattere har været på bladet siden 1980. En enkelt freelancer, som har været der i mange år, har eget kontor. Skribenterne uddannes løbende, og der arrangeres workshops for tegnerne. Hun indkalder ofte forfattere til frokostmøder, hvor de diskuterer initiativer. Freelancere er ikke med til firmaskovtur eller julefrokost, men der afholdes en årlig frokost og et socialt arrangement op til jul for dem.

Vidnet bestiller og beslutter, hvem der skal have en opgave. Initiativet kan komme fra såvel redaktionen som fra freelanceren. Føljetoner skrives på baggrund af et teamwork og en løbende dialog, hvor redaktionssekretæren redigerer, retter sprog, forkorter og skriver om. Det er hende, der bestemmer i sidste ende. Hun godkender honorar. De fleste freelancere har afleveret skattekort. 2-3 freelancere sender regning med moms. Hun har ikke drøftet Allers brev af 10. januar 2007 med freelancerne på bladet, men hun ved, at nogle i forbindelse hermed har meldt sig ud af Dansk Journalistforbund.

Kirsten Aarslev har forklaret bl.a., at hun blev uddannet som journalist i 1978 og næsten altid har arbejdet som freelancer. Hun har arbejdet for Aller siden begyndelsen af 80'erne og har været freelancer på Familie Journalen siden 1992. Hun er uddannet alternativ behandler og skriver om alternativt sundhedsstof. Hun er redaktør for en brevkasse herom og har 2 sider ugentligt. Herudover skriver hun helsetillæg og temasider – nogen gange også uden for området. En dag ugentligt tager hun imod telefoniske læserhenvendelser, ligesom hendes e-mail adresse fremgår af bladet, så læserne kan rette henvendelse til hende pr. mail. Hun har pligt til at besvare læserhenvendelserne. Hun anvender samlet op til 4 dage om ugen på arbejde for Familie Journalen. Hun skriver herudover om havestof. Endvidere skriver hun lidt for fagforeningen.

Hun har ikke en skriftlig freelance aftale, men hun indgik en mundtlig aftale med den nu pensionerede chefredaktør omhandlende honorering, telefonen til læserhenvendelser og en form for konkurrenceklausul, hvorefter hun ikke må levere til konkurrerende medier eller arbejde for helsebranchen. Hun får et fast honorar for siderne og telefontiden. Det, der laves herudover, bliver honoreret efter regning. Det hele afregnes som A-indkomst, og hun modtager feriepenge og rejsegodtgørelse, f.eks. i forbindelse med møder i England, seminarer med besøg af udenlandske forskere og møder med industrien. Aller er hendes største indtægtskilde. Arbejde for andre afregnes som B-indkomst.

Hun har et udmærket samarbejde med redaktionschefen. Det er mest hende, der tager initiativet til artikler, men det kan også være redaktionen. Redaktøren skærer hendes udkast til – undertiden er der kommunikation om ændringer pr. telefon eller pr. mail. Redaktionschefen bestemmer i sidste ende indholdet af artiklen. Hun kan gøre brug af sekretærbistand på redaktionen. Hun deltager i julefrokoster, skovture, hvis hun har tid. Hun kommer med idéer til redaktionsmøder, men deltager ikke heri.

Hun har ikke skrevet under på aftaleudkastet fra januar 2007. Hun kontaktede chefredaktøren og skældte ud over brevet, som hun opfattede som en fyreseddel, da alle aftaler blev opsagt uden vide-

re. Afsnittet om videreformidling ville ikke gøre økonomisk ondt på hende, men rent principielt bryder hun sig ikke om det.

Andrea Bak har forklaret bl.a., at hun er freelance journalist, og hun har siden 1. juni 2005 været tilknyttet Aller. Hun blev oprindeligt fastansat som redaktionssekretær på bladet Bazaar den 1. februar 2005. Hun har kontor, telefon og e-mail hos Aller. Hun bibeholdt dette, efter at hendes fastansættelse ophørte den 1. juni 2005.

Hun skriver primært for bladene Bazaar, Femina og Tidens Kvinder. Hun har ikke et specielt område, men hun laver interviews, skriver om livsstil, parforhold m.m. Hun har skrevet et par gange for 7 andre blade hos Aller. Hun ved ikke hvor mange freelancere, der er tilknyttet Bazaar, men i de 2 år, hvor hun har været på bladet, har der været 5 freelancere tilknyttet redaktionen. Det er relativt nyt, at der er en fastansat på bladet. Der har været afholdt et freelancemøde på Tidens Kvinder, da der kom en ny chefredaktør. I dette møde deltog i hvert fald 15 freelancere, men der er ingen af dem, der har kontor på redaktionen. Hun mener ikke, at der er fastansatte journalister på Tidens Kvinder. Hun deltager nogle gange i redaktionsmøder. I begyndelsen deltog hun en gang ugentligt, men det sker ikke så ofte mere. Hun deltager også i sociale arrangementer sammen med de fastansatte på redaktionen.

Omkring 2/3 af hendes opgaver bookes af redaktionen. Resten kommer hun selv med forslag og idéer til. Hun får fordelt opgaver på samme måde som de fastansatte. Når en opgave er udført, bliver den læst igennem, og hun vil få anvisninger om at skære til, hvis det er nødvendigt. Større ændringer bliver hun typisk selv bedt om at lave. Chefredaktøren bestemmer i sidste ende indholdet.

Hun har i gennemsnit 6 arbejdsopgaver for Aller om måneden, hvilket svarer til en arbejdstid på 25-30 timer ugentligt. Hendes lønniveau ligger efter hendes vurdering ca. 10.000 kr. månedligt under, hvad hun ville få, hvis hun lavede det samme som fastansat. Hun laver en gang om måneden en

opgørelse, som hun aflønnes efter. Hendes løn udbetales som A-indkomst. Hun bliver aflønnet på samme måde andre steder, idet udbetalingerne dog sker som B-indkomst.

Hun har ikke skrevet under på aftaleudkastet fra januar 2007, da hun vil have muligheden for at sige fra i forhold til, hvor hendes artikler skal bruges. Selv om hun ikke sælger meget videre til andre blade, ville hendes kontrolmuligheder blive væsentligt forringet. Hendes værste mareridt vil være at se sit arbejde offentliggjort i blade, som hun ikke vil relateres til.

Parternes argumenter

Klager har gjort gældende, at en lovlig anvendelse af kollektive kampskridt med henblik på indgåelse af kollektiv overenskomst forudsætter, at der består et sædvanligt arbejdsgiver/lønmodtagerforhold, således at det arbejde, som ønskes overenskomstdækket, udføres af lønmodtagere, som er medlemmer af den pågældende organisation, og som er ansat eller kunne være ansat i den pågældende virksomhed. Et lovligt formål forudsætter bl.a., at der reelt forfølges et krav om en kollektiv overenskomst og altså ikke en anden aftale, at kravet er rettet imod den rette arbejdsgiverpart, at der er en rimelig interesse i at opnå overenskomst, og at formålet med overenskomsten ikke strider imod lovgivningen, jf. Ole Hasselbalch, Kollektivarbejdsretten, 2. udgave 1999, side 76ff.

Imidlertid tilsigter Dansk Journalistforbunds blokadevarsel at tvinge det klagende selskab til at indgå en særskilt kollektiv overenskomst for medlemmer af det indklagede forbund, der ikke i forhold til det klagende selskab har status som lønmodtagere, for hvem – eller for hvis arbejde der i overensstemmelse med sædvanlig arbejdsretlig praksis – kan rejses krav om overenskomst. Klager har herved anført, at formålet med blokadevarslet ifølge dets ordlyd er opnåelse af ”overenskomst eller anden kollektiv aftale” for freelancere. Det fremgår ikke, hvilken anden type aftale der sigtes til, hvorved bemærkes, at f.eks. en aftale om videreoverdragelse af rettigheder ikke naturligt henhører under en overenskomst.

Klager har endvidere anført, at forbundets blokadevarsel i realiteten tager sigte på indgåelse af en overenskomst eller anden kollektiv aftale, der omfatter selvstændige erhvervsdrivende, samt at forbundet ved at varsle en blokade med henblik herpå tilstræber et formål, der strider mod konkurrence-loven, jf. bl. a. Konkurrenceankenævnets kendelse af 10. september 2003.

Klager har yderligere anført, at konsekvensen af blokadevarslet ifølge dets ordlyd er, at arbejdsopgaver i freelance, der svarer til de opgaver, som løses af de fastansatte medlemmer på overenskomsten mellem Dansk Journalistforbund og Aller Press A/S, ikke efter blokadens start vil blive udført af medlemmer af Dansk Journalistforbund. Forbundet skaber således i sit blokadevarsel og i sine øvrige meddelelser og ytringer ikke blot tvivl om varslets formål, men forbyder også selvstændige erhvervsdrivende at udføre deres erhverv i form af arbejdsopgaver for Aller Press A/S, idet det alene anføres, at varslet ikke hindrer selvstændige erhvervsdrivende i at udføre ”andre ydelser” (end redaktionelt lønmodtagerarbejde, som svarer til det arbejde, der er omfattet af overenskomsten mellem Dansk Journalistforbund og Aller Press A/S) for Aller.

Blokadevarslet er derfor – dels som følge af dets ordlyd i sig selv, dels som følge af ordlyden sammenholdt med forbundets øvrige meddelelser og ytringer – ikke tilstrækkeligt klart i sit indhold og sin tilsigtede rækkevidde, og blokadevarslet har for så vidt angår forbundets pålæg til selvstændige erhvervsdrivende om ikke at udføre freelancearbejde karakter af et ulovligt kampskridt. Endvidere har forbundets meddelelse af 5. marts 2007 til de af forbundets medlemmer, der er omfattet af den bestående overenskomst med Aller Press A/S, karakter af et uvarslet og ulovligt kampskridt i form af en opfordring til overenskomststridig arbejdsvægring. Forbundet har herved generelt opfordret medlemmerne til ikke at udføre freelance arbejde, hvilket er mere vidtgående end en opfordring til ikke at udføre strejkeramt arbejde og dermed ulovligt, jf. Jens Kristiansen, Den kollektive arbejdsret, 1. udg. 2004, side 567 ff. og Per Schaumburg-Müller m.fl., Kollektiv arbejdsret, 1. udg. 2007, side 305ff.

Der består allerede en overenskomst mellem Dansk Journalistforbund og Aller Press A/S omfattende arbejde, som udføres af forbundsmedlemmer ansat i selskabet. Freelancere er omtalt i overenskomstens protokollat 2. I protokollatet gives en relativt vidtgående indsigtsret for tillidsrepræsentanten i freelancers forhold, og protokollatet ville være indholdsløst, hvis man kunne kræve overenskomst for den gruppe, som protokollatet vedrører.

Det af DM fagforeningen for højtuddannedes sympatikonfliktvarsel er ulovligt, allerede fordi den varslede hovedkonflikt er ulovlig.

Dansk Journalistforbund har gjort gældende, at forbundets krav om overenskomst for freelancere er fremsat på vegne af en kollektivitet af lønmodtagere og i øvrigt er et krav, der er både sagligt og rimeligt.

De freelancearbejdende medlemmer af forbundet, der udfører journalistisk arbejde, der er sammenligneligt med de overenskomstansattes, og som udføres på lønmodtagervilkår, er omfattet af lønmodtagerbegrebet, jf. herved Højesterets dom af 14. november 2003 (UfR 2004 s. 362). Lønmodtagere med en svagere tilknytning til arbejdsgiver så som timeløns- og deltidsansatte, projektansatte eller opgavebestemt ansatte er også omfattet af lønmodtagerbegrebet.

Dansk Journalistforbund har ca. 2.600 freelancere, hvoraf ca. halvdelen arbejder på vilkår, der må sidestilles med fastansattes. De er mere sårbare for forandringer i beskæftigelsesvilkårene, og de er ikke omfattet af den allerede indgåede overenskomst mellem forbundet og Aller Press A/S. De har derfor ret til at forfølge et fælles fagligt mål om at opnå kollektiv overenskomst eller aftale.

Lønmodtagerbegrebet er ikke et præcist afgrænset, almengyldigt begreb, jf. f. eks. Ole Hasselbalch, Arbejdsrettens almindelige del, 2. udgave 2002, side 110. En freelancearbejdende kan ikke betrag-

tes som selvstændig erhvervsdrivende, blot fordi der udføres opgavebestemt arbejde, jf. herved også Konkurrenceankenævnets kendelse af 27. april 1999. Det kan ud fra denne kendelse lægges til grund, at freelancere må sidestilles med lønmodtagere, hvilket også underbygges af vidneforklaringerne og lønstatistikken for 2005, hvoraf fremgår, at ca. 50 % af de freelancearbejdende anser sig som lønmodtagere. Hertil kommer, at Aller Press A/S har en række blade med meget få fastansatte og med et stort antal tilknyttede freelancere, der for norges vedkommende har samme faciliteter hos Aller Press A/S som fastansatte.

De freelancearbejdende lønmodtagere har en nærliggende og fælles interesse i at opnå overenskomst eller aftale med henblik på at regulere løn- og ansættelsesvilkår, herunder at sikre sig, at de ikke har ringere vilkår end fastansatte, at der ved fastlæggelsen af vilkår for dem tages højde for sociale aspekter så som betaling af løn under sygdom, betaling af bidrag til pensionsopsparing og lignende, og at de kan varetage deres immaterielle rettigheder og undgå de forringelser af deres position, som blev dikteret af Aller Press A/S i brevet af 10. januar 2007.

Branchens arbejdsgivere har ved indgåelsen af 34 kollektive overenskomster eller aftaler med Dansk Journalistforbund faktisk anerkendt, at freelancearbejdende har en faglig og retlig interesse i at kunne indgå overenskomster.

Dansk Journalistforbunds konfliktvarsel er ikke uklart formuleret. Både selvstændige erhvervsdrivende og fastansatte, der er omfattet af overenskomsten mellem Dansk Journalistforbund og Aller Press A/S, er udtrykkeligt undtaget fra varslet. Formuleringen af forbundets meddelelser, der er udsendt i anledning af konflikten, kan ikke føre til den konklusion, at Dansk Journalistforbund forsøger at inddrage selvstændige erhvervsdrivende eller overenskomstdækkede medlemmer i konflikten, eller at konfliktvarslet i øvrigt skulle være uklart i sit indhold eller rækkevidde.

Dansk Journalistforbund har ikke med formuleringen af brevet af 5. marts 2007 opfordret sine medlemmer til at iværksætte en overenskomststridig arbejdsnedlæggelse. Brevet vedrører udelukkende håndteringen af freelancearbejde under konflikten, således at de fastansatte kan undgå at medvirke til, at der udføres konfliktramt arbejde.

Konfliktvarslet strider endvidere ikke mod konkurrenceloven. Bemærkningerne i Konkurrenceankenævnets kendelse af 10. september 2003 vedrører Dansk Journalistforbunds begæring om en ikke indgrebserklæring, såfremt en blokade måtte omfatte selvstændige erhvervsdrivende. Det i nærværende sag omhandlede blokadevarsel omfatter netop ikke selvstændige erhvervsdrivende.

DM fagforeningen for højtuddannede har gjort gældende, at allerede fordi hovedkonflikten er lovlig, er også den varslede sympatikonflikt lovlig.

Arbejdsrettens begrundelse og resultat

Journalister, der som freelancere for medievirksomheder præsterer journalistisk arbejde af samme karakter som disse virksomheders fastansatte medarbejdere, kan ikke anses for at udøve selvstændig virksomhed, blot fordi arbejdet er opgavebestemt, jf. herved også Konkurrenceankenævnets kendelse af 27. april 1999. Udføres arbejdet under forhold, som er mere karakteristiske for ansættelsesforhold end for selvstændig virksomhed, må arbejdet vurderes som lønmodtagerarbejde udført på løsarbejdsvilkår, og der er i så fald samme behov for at kunne regulere løn- og arbejdsvilkår gennem indgåelse af kollektive overenskomster/aftaler som for andre ansættelsesforhold. Dette gælder også i relation til vilkårene for ophavsretlig videreudnyttelse, som må anses som et væsentligt led i ansættelsesvilkårene for udførelse af journalistisk arbejde.

Arbejdsretten lægger efter det oplyste og vidneforklaringerne til grund, at en stor gruppe af freelancere hos Aller Press A/S udfører journalistisk arbejde på sædvanlige lønmodtagervilkår, herun-

der med vederlæggelse efter indeholdelse af A-skat, med delvis faste opgaver og med ret for redaktionen til at rette i og tilskære det leverede stof. Som sagen foreligger, lægger Arbejdsretten endvidere til grund, at de pågældende ikke er fastansatte og derfor ikke er omfattet af den gældende kollektive overenskomst mellem Dansk Journalistforbund og Aller.

Dansk Journalistforbund – som repræsenterer ikke under 200 af de nævnte freelancemedarbejdere har som følge af det anførte en faglig og anerkendelsesværdig interesse i at opnå overenskomstdækning for freelancere, som arbejder på lønmodtagervilkår hos Aller.

Forbundet har i sit blokadevarsel af 26. februar 2007 præciseret, at blokaden omfatter det ikke-overenskomstdækkede lønmodtagerarbejde hos Aller, at varslet omfatter den gruppe freelancemedlemmer af forbundet, som er potentielle aftarere af freelancearbejdet på lønmodtagervilkår, og at det ikke omfatter freelancemedlemmer, der vil udføre arbejde som selvstændige erhvervsdrivende. Heller ikke oplysningerne på forbundets hjemmeside eller i informationen til medlemmerne om blokaden giver grundlag for at antage, at blokadevarslet også skulle rette sig mod selvstændige erhvervsdrivende. Arbejdsretten lægger på denne baggrund til grund, at varslet ikke er i strid med konkurrenceretlige principper.

Der kan endvidere ikke gives Aller medhold i, at varslet er så uklart i sit indhold eller rækkevidde, at det som følge heraf er ulovligt. Det forhold, at der muligt kan opstå tvivl om, hvorvidt en eller flere bestemte personer er omfattet af blokadevarslet, kan således ikke i sig selv begrunde, at varslet er ugyldigt, men tvivlen må i givet fald afgøres under en særskilt sag.

En lønmodtagerorganisation er i overensstemmelse med almindelige arbejdsretlige grundsætninger berettiget til at pålægge sine medlemmer ikke at påtage sig arbejde, der er ramt af en lovlig konflikt. Journalistforbundets meddelelse af 5. marts 2007 til medlemmer omfattet af forbundets overenskomst med Aller går ikke ud over den lovlige adgang til at nægte at udføre konfliktramte arbejder.

Dansk Journalistforbund frifindes herefter for påstanden om, at blokadevarslet af 26. februar 2007 er ulovligt og skal tilbagekaldes, og for de øvrige påstande, som Aller har nedlagt over for forbundet.

Aller har vedrørende den af DM fagforeningen for højtuddannedes varslede sympatikonflikt alene gjort gældende, at denne er ulovlig, fordi hovedkonflikten er ulovlig, og også frifindelsespåstanden fra DM fagforeningen for højtuddannede tages derfor til følge.

Thi kendes for ret

Dansk Journalistforbund og DM fagforeningen for højtuddannede frifindes.

I sagsomkostninger skal klageren, Dansk Arbejdsgiverforening for Grafisk Arbejdsgiverforening for Aller Press A/S, inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom betale 2.000 kr. til Arbejdsretten.

Børge Dahl